

2022_Anul AGÂRBICEANU (XVIII): Nu știi nimic?

- m-am necăjit mereu cu versuri! - aroma limbii bătrânești?

- trei peceți pe sensibilitatea estetică! - există în om spirit nemuritor?

Anul Agârbiceanu
Anul tinerilor oțeliți!

Mi se și înfiripau cuvintele predicii în fantasmie!
Nu știi nimic!
Care e rostul tuturor lucrurilor?
Care e rostul vieții? - Ce ești tu?
Care e rostul tău în lume?
Există Dumnezeu?
Există în om spirit nemuritor?
perspectivele nemărginite de
a vedea în lume și în viață ...!
trei peceți pe sensibilitatea mea
estetică: natura, literatura
... limba veche!
aroma limbii bătrânești
Vreo doi-trei ani m-am
necăjit mereu cu versuri,
care mă atrăgeau mai
ales prin ritm și rimă ...

Clădirea liceului
unde a studiat Ion
Agârbiceanu

Blaj 1891-1900

2022 **proza poetică** **2022**
pe urmele lui Ion Agârbiceanu

șagunism - tribunism

În „Mărturisiri”, regăsim multe din lecturile elevului Ion Agârbiceanu: «Cu multă încântare am citit, tot la vârsta de 13-14 ani, **Isprăvile** lui Păcală de P. Dulfu și multe din anecdotele lui Speranță. În clasa a V-a a liceului, profesorul G. Precup, după ce am învățat pe dinafară poezia „**Bărăganul**” de V. Alecsandri și am analizat-o, ne-a lăsat să o schimbăm acasă în „**proză poetică**”. A relevat lucrarea mea ca cea mai reușită. Dar această recunoaștere nu mi-a dat încă nici un impuls să scriu. Tot prin clasa a V-a, citind nuvelele lui N. Gane, după ce citisem pe C. Negruzzi, Gr. Alexandrescu, Alecsandri, am rămas adânc impresionat. Îmi aduc aminte că la sfârșitul cărții, cum eram singur în grădina gazdei la care sedeam, nu m-am putut stăpîni să nu spun cu glas tare: „**Ce fericit ești, Gane!**”. Totuși n-am avut nici un îndemn, n-am simțit nici o necesitate de a scrie proză în clasele superioare ale liceului. Ci am încercat versuri, la societatea de lectură din clasele VII-VIII. Tot versuri am publicat pentru întâia oară în foiletonul ziarului **Unirea** din Blaj, la sfârșitul clasei a VIII-a. Era o descriere, un tablou din natură, din amintirile primei copilării, un subiect pe care l-am tratat mai târziu în proză, în altă formă, în schița „**Cula Mereu**”. Poezia publicată începea așa: „*Parcă-l văd ș-acum, sărmanul, palid și cu gluga în spate,/ Mergea-ncet în urma turmii, slab; privirile plecate/ În pământ*”.

Vreo doi-trei ani m-am necăjit mereu cu versuri, care mă atrăgeau mai ales prin ritm și rimă. Am scris și ode ocazionale la serbări școlare, și una la împlinirea celor două sute de ani de la unirea cu Roma. Aproape toate s-au publicat în „Unirea” din Blaj, cele mai multe sub pseudonimul „Alfius”, nume împrumutat dintr-o odă de Horațiu în care se preamărește viața cîmpenească. Două-trei, cele mai bune din cîte am scris, între care „*Legenda slavă*”, s-au publicat în „*Semănătorul*” prin 1902-1903, pe cînd eram student în teologie la Universitatea din Budapesta. Aș putea spune că de la ieșirea din sat, și mai ales din petrecerea în singurătatea naturii, **pîna la contactul mai intens cu lectura liberă**, nu cu cea din cărțile de cursuri - și mai ales pîna la contactul cu literatură populară -, am trecut printr-un pustiu. Nu-mi amintesc de nici o impresie puternică. Nu-mi aduc aminte să mă fi însuflețit de ceva în chip deosebit. Trăiam tot retras, rar intram în jocurile colegilor, în clasă păzeam banca, nu mă băteam, pregăteam conștiincios lecția. **Rugăciunile mi le spuneam și acum regulat, deși nu am impresia că aș fi fost stăpînit de un sentiment deosebit religios.** În legătură cu această latură a sufletului, rețin numai două momente de la vîrsta pîna la 14 ani. Duminica se predica regulat la biserica Catedrală. Cînd era cîte un predicator bun, care vorbea frumos și cu căldură, mă însuflețeam și doream să vorbesc eu în locul lui. **Mi se și înfiripau cuvintele predicii în fantasmă.**

Se pare că între vîrsta de la 13-15 ani se născuse în mine o slăbiciune: doream pentru mine orice lucru frumos vedeam la altul. Și nu atît pentru mine, cît pentru întreaga noastră familie. Vedeam o pereche de boi boi frumoși, o casă nouă de piatră, pămînt roditor, și de toate îmi venea să spun: „*Ce bine ar fi să fie ale noastre!*”. Rețin că odată, însoțind pe tata la moară, pe lîngă carul plin de saci, neliniștit de această dorință, care nu-mi plăcea, am început să spun rugăciuni ca Dumnezeu să o depărteze de la mine, să mă scape de ea. Și într-adevăr, am scăpat pentru totdeauna.

Din clasa a V-a de liceu, în care intrasem cu patrusprezece ani împliniți, au început să-mi placă deodată toate materiile de învățămînt. Singura limba unghurească îmi făcea greutăți mai mari. **În clasa a V-a încetaseră doctrinele seci, uscate**, din liceul inferior: învățam istorie, botanică, zoologie, stilistică, retorică, traduceam din clasicii latini. Gramatica o mai învățam numai pentru limba greacă; propunerea ei începea în clasa V-a. Dar începură deodată să mă intereseze în mare măsură și matematicile, geometria și îndeosebi fizica. Simțeam uneori o mare încîntare mirată cînd prin științele ce studiam **îmi părea că se deschid perspectivele nemărginite de a vedea în lume și în viață.** Încă în clasa a IV-a am fost notat cu foarte bine la toate materiile, ceea ce cred că nu am meritat decît începînd cu clasa a V-a. Am fost de acum mereu între cei 5-6 elevi mai buni, pîna la bacalaureat. În scurtă vreme, în liceul superior, am citit toată literatura românească începînd de la Văcărești pîna la Coșbuc și de la Negruzzi pîna la Slavici și Vlahuță. Am citit letopisețile lui Kogălniceanu, **Cuvente den bătrîni** a lui Hașdeu și am rămas mirat și încîntat de **aroma limbii bătrînești**, din cronici, zapise și cărțile lui Coresi. Aceste **trei peceți pe sensibilitatea mea estetică: natura** mai întîi, literatura populară și cultă, **literatura** și mai ales **limba veche**. De M. Eminescu nu m-am legat pîna mai tîrziu. Și ceea ce mi l-a descoperit în toată marea sa au fost satirele sau scrisorile lui. Citindu-le, mi-au făcut impresia unei arhitecturi grandioase plină de rezonanțe uimitoare. Poetul zilei începuse a fi G. Coșbuc, totuși eu învățam multe versuri pe dinafară din Eminescu și Vlahuță. Recitam cu predilecție **Strigoii**. Cu literaturi streine în acest răstimp n-am luat contact decît cu materialul clasic ce-l traduceam în școală: **Odiseia, Iliada, Eneida**, Tit Liviu, Horațiu, Tacit, Ovidiu, apoi Goethe: **Hermann și Dorothea**, Schiller, Ulmann, Petöfi, Arany. Prin fragmente traduse în românește am început a pătrunde în **tainele literaturii indice (Mahabharata, Ramayana,**

Sacuntala), în **Divina Comedie**, în Cervantes. Literatură originală în alte limbi, pînă la absolvirea liceului, n-am citit. Nici astfel de cărți nu știu să fi avut în bibliotecă, nici nu le căutam, din simplul motiv că nu știam nici unguerește, nici nemțește, în măsura de a putea citi fără greutăți și dicționar în aceste limbi.

Din literatura franceză sau rusească n-am citit nimic în traducere românească, pînă după luarea bacalaureatului.

Cu alți doi, trei colegi discutam aproape tot ce citeam și citisem cu toții acum **din doască în doască** literatura română, chiar și studiile de critică literară: Kogălniceanu, Maiorescu, Gherea, urmărind cu rîvnă revistele literare care apăreau pe vremea aceea. Științele exacte și cele naturale descopereau alt rînd de frumuseți ale vieții, pentru mine erau a doua revelație intelectuală. După ceea ce mi se făcuse - material - în prima copilărie. **Literatura descoperea adîncimile și micimile vieții omenеști. Iată dar un hotar nemărginit** pentru gînd, imaginație, înțelegere, în cea mai spiritualistă epocă din viață, vîrsta de la 14-20 ani. Mă cufundam cu încîntare în cercetarea și contemplarea orizonturilor ce se deschideau fie în natură, fie în sufletul omului. Instrucția propriu-zisă își lua ceasurile ei strict necesare pentru pregătire, în scufundarea în singurătate și izolare.

Mă dusesse departe, fără mult raționament, această nouă încîntare ce se revărsa în mine prin cunoștințele noi și prin cufundarea în sufletul omenesc, pînă odată ... Pînă cînd, într-un ceas negru am fost paralizat de senzația și conștiința puternică ce-mi spunea un șuier de cînt înghețat: **Nu știi nimic! Care e rostul tuturor lucrurilor? Care e rostul vieții? Ce ești tu? Care e rostul tău în lume? Există Dumnezeu? Există în om spirit nemuritor? Dacă închinarea mea zilnică, cercetarea bisericii, alergarea în necaz la rugăciune a fost religiozitate și credință reală nu știu; dar că nu mi-au fost de mare folos în vîrsta critică a formării concepției despre lume și viață sînt sigur.**

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-agarbiceanu-xviii-nu-stii-nimic-m-am-necajit-mereu-cu-versuri-aroma-imbii-batrimesti-trei-peceti-pe-sensibilitatea-estetica-exista-in-om-spirit-nemuritor-164193.html>

tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-agarbiceanu-xviii-nu-stii-nimic-m-am-necajit-mereu-cu-versuri-aroma-imbii-batrimesti-trei-peceti-pe-sensibilitatea-estetica-exista-in-om-spirit-nemuritor-164193.html

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

în sprijinul comunității de afaceri **Festivalul Grădinilor, 6 - 8 mai 2022**
Sibiu, Turnișor, Șos. Alba Iulia, Nr. 77a
(Zăcăria Imperial Industrial Park)

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2021-Anul Agârbiceanu (XVIII): Nu știi nimic? - m-am necăjit mereu cu versuri! - aroma limbii bătrînești? - trei peceti pe sensibilitatea estetică! - există în om spirit nemuritor?

Marius HALMAGHI 01.05.2022 20:13 150 vizualizari 0 comentarii

În: *Tribuna*, 01 mai 2022